

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Євроінтеграційні устремління України зумовлюють постійно зростаючу потребу її громадян володіти і спілкуватися зі своїми зарубіжними партнерами, колегами, друзями однією, зрозумілою всім міжнародною мовою – англійською. В зв'язку з цим впродовж останнього десятиліття науковий інтерес багатьох вчених зосереджений на розробці концепцій навчання професійно спрямованого іномовлення. Так, О. Бігич, С. Ніколаєва, В. Плахотник, Г. Чекаль, Г. Хакен розробили методологічні засади розвитку іншомовних умінь майбутніх фахівців на основі занурення в сферу професійної діяльності. М. Лещенко, Р. Мартинова, Л. Морська, А. Хуторський обґрунтували дидактичну доцільність інтегрованого навчання професійної та іншомовної мовленнєвої діяльності студентів немовних спеціальностей.

Відповідно до теоретичних положень вказаних концепцій розроблені методики навчання професійного іномовлення майбутніх *економістів* (О. Биконя, Н. Драб, О. Каменський, А. Коваль, С. Коломієць, М. Огреніч, О. Пенькова, Г. Скуратовська); *юристів* (Л. Котлярова, Г. Савченко); *лікарів і фармацевтів* (І. Марковіна, Л. Русалкіна); *військовослужбовців* (Р. Зайцева, В. Златніков, І. Онісіна, Н. Угрюмова); *інженерів різного профілю* (І. Гришіна, Т. Дроздова, І. Каменська); *екологів* (І. Верейтіна, А. Кордонова); *істориків* (Л. Добровольська, В. Тарасенко) та ін.

Методики названих дослідників передбачають становлення умінь безпосереднього іншомовного спілкування майбутніх фахівців зі своїми зарубіжними колегами під час особистих контактів, шляхом ділового листування, в режимі он-лайн з використанням веб-камер тощо. Але такі форми спілкування не завжди можливі і людям доводиться

дізнаватися один про одного, про події та їх розвиток у країнах із засобів масової інформації (ЗМІ), газетних і журнальних статей, репортажів преси, радіо й телебачення, інтерв'ю, кореспонденцій, повідомлень та інших журналістських жанрів, де виразно проявляється фаховість мовлення. При цьому від рівня знання мови журналістом в усіх її аспектах: змістовному, лінгвістичному, тактичному, дипломатичному залежить не тільки обізнаність громадян різних держав, а і їхня активність стосовно вирішення багатьох актуальних проблем сучасності.

За таких умов з'явилося чимало досліджень, присвячених навчанню рідною мовою майбутніх журналістів їх професійної діяльності засобами рідної мови. Це роботи В. Березіна, О. Болотова, В. Ворошилова, Т. Лагутіної та інших науковців. Проблеми формування фахової компетентності майбутніх журналістів засобами іноземної мови вирішувалися в наукових працях українських та російських дослідників. Вони обґрунтували і розробили методики навчання іншомовного інтерв'ювання (Т. Бударіна, О. Макеєва), телевізійного дискурсу (Ю. Артемьєва), телевізійної бесіди (П. Рукавішніков), зв'язків з громадськістю (Т. Ємельянова). Є також дослідження із соціології особистості журналіста (В. Сиченков), розвитку культури його професійної мовленнєвої діяльності (Л. Городецька, Г. Нуріджінова, М. Фаснова).

Варто зазначити, що в жодній із захищених дисертаційних робіт не систематизуються жанри журналістського мовлення і не структурується процес його навчання так, щоб кожна наступна навчальна дія постійно ускладнювалася як у лінгвістичному, так і у мовленнєвому аспектах; унаслідок чого створювалася би стійка основа для переходу навчального журналістського мовлення кожного його жанру в реальну професійну іншомовну діяльність.

Відсутність такої методики, з одного боку, та існуюче

протиріччя між реальними потребами сучасних журналістів подавати інформацію в різних жанрах іноземною мовою та їх обмеженими іншомовними можливостями робити це, з другого боку, зумовили вибір теми дослідження «Навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів».

Зв'язок дослідження з науковими планами, програмами, темами. Дослідження проводилося в межах наукової теми кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів «Теорія і практика інтегрованого навчання іноземних мов в середніх і вищих навчальних закладах України» (державний реєстраційний номер 0109U000201), що входить у тематичний план науково-дослідної роботи ДЗ: «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Тема дослідження затверджена Вченою радою Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського» (протокол №5 від 28.01.2010 р.) й узгоджено в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні (протокол №2 від 30.03.2010 р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити й експериментально перевірити методику навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сучасні методи навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів, виявити їх переваги і недоліки.

2. Охарактеризувати суть журналістських жанрів і визначити послідовність їх впровадження у процес навчання відповідним формам мовлення.

3. Встановити одиницю навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів в кожному його жанрі.

4. Обґрунтувати компоненти змісту навчання профе-

сійного іномовлення майбутніх журналістів відповідно до жанрів, що вивчаються.

5. Розробити алгоритм методичних дій з навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів і перевірити його ефективність за спеціально встановленими критеріями.

Предметом дослідження є методика навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів, а його **об'єктом** – педагогічний процес, в якому ця методика реалізується.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів відбуватиметься успішно, якщо забезпечити:

- організацію процесу навчання у такій послідовності вивчення жанрів журналістики, у якій на основі їх сутності буде здійснюватися поступове зростання мовленнєвих дій і самостійних суджень при викладі інформації;
- облік кваліфікаційних вимог до мовлення журналіста, згідно з якими воно повинно бути: 1) професійно спрямованим; 2) соціально зумовленим; 3) лінгвістично коректним;
- розвиток кожного наступного мовленнєвого вміння: а) на новому і раніше вивченому мовному матеріалі; б) на нових і раніше вивчених жанрових мовленнєвих діях.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися наступні **методи дослідження**:

- 1) **теоретичні**: а) аналіз існуючих жанрів журналістики та їхньої суті з метою визначення їх лінгвістичної та смислової складності; б) вивчення, узагальнення, систематизація і конкретизація результатів досліджень щодо навчання студентів немовних спеціальностей професійного іномовлення для виявлення їх переваг і недоліків з метою наступного нівелювання останній і використання перших при розробці власної методики; в) педагогічне моделюван-

ня для визначення такої структури процесу навчання, в якій кожна наступна мовленнєва дія буде складнішою від попередньої і ґрунтуватиметься як на вивченому, так і на новому мовному і мовленнєвому матеріалі;

2) *емпіричні*: а) анкетування учасників експерименту для окреслення їх інтересу до вмінь, що розвиваються, а також виявлення труднощів, з якими вони стикаються в процесі навчання професійного іномовлення за існуючими методиками; б) організація та проведення констатуючого і формувального експериментів для встановлення ефективності діючої та експериментальної методик, виявлення резервних можливостей останньої; в) бесіда з викладачами, які брали участь в експериментальному навчанні в університетах різних міст України в режимі он-лайн, для встановлення їхнього ставлення до розробленої методики та узагальнення їх досвіду роботи з метою її подальшого вдосконалення; г) статистична обробка наявних результатів експериментальної роботи з метою отримання достовірної інформації про якість розробленої методики.

База дослідження. Дослідження проводилося на базі інституту мов світу Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, факультету журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка та Львівського національного університету імені І. Франка. Загальна кількість студентів, які взяли участь в експериментальному дослідженні, становить 275 осіб, з них у констатуючому і формувальному експериментах – 188 осіб.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що ми вперше *узагальнили* науково-практичний досвід навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів і назвали значимо вирішені і невирішені проблеми у цій сфері; *охарактеризували* сутність найбільш популярних жанрів журналістики й надали психологічне

обґрунтування послідовності в навчанні жанрового мовлення; *встановили* мінімально можливий, але відповідний кожному жанру текст як одиницю навчання; *визначили* структурні компоненти змісту навчання англійського журналістського мовлення згідно з кожним його жанром; *розробили* алгоритм методичних дій щодо навчання жанрів журналістського мовлення і *перевірили* ефективність розробленої методики за встановленими критеріями. В дисертації уточнено структурні компоненти змісту навчання професійного іномовлення, а концепція інтегрованого навчання професійної та іншомовної мовленнєвої діяльності набула подальшого розвитку.

Практичне значення одержаних результатів полягає в: розробці експериментального навчального посібника «English for Journalists» для студентів факультетів журналістики англійського професійного мовлення; розробці курсу лекцій з методики навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів; написанні та виданні нарису про життя і творчість поета і барда В. Висоцького, підготовці репортажу про життя людей у Курдській провінції після Другої світової війни.

Результати дослідження можуть бути використані під час викладання фахових дисциплін, що забезпечують мовну підготовку студентів філологічних спеціальностей: “Стилістика англійської мови”, “Лексикологія англійської мови”, “Практика усного та писемного мовлення”, а також при складанні робочих програм і розробці навчальних посібників для студентів-філологів.

Результати дослідження впроваджені в практику роботи чотирьох вузів України: Міжнародного гуманітарного університету м. Одеса; Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка (акт про впровадження №843-33/03 від 26.06.2013 р.); Державного закладу: «Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського» (акт про впровадження № 50 від 13.01.14); Львівського національного університету імені І. Франка (акт про впровадження №3719-н від 04.09.2013 р.).

Достовірність результатів дослідження забезпечена теоретичним обґрунтуванням його концептуальних положень, використанням комплексу методів, адекватних предметові, меті й завданням дослідження, обсягом вибірки, якісним і кількісним аналізом експериментальних даних із застосуванням методів математичної статистики, апробацією та впровадженням результатів експериментального навчання у навчальний процес підготовки журналістів у трьох українських університетах і на курсах іноземних мов.

Апробацію результатів дисертаційного дослідження здійснено на міжнародних конференціях «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (м. Одеса, 2009 р.); «Комунікативно-когнітивний підхід до викладання філологічних і психолого-педагогічних дисциплін» (м. Євпаторія, 2011 р.); «Комунікативно-когнітивний підхід до викладання філологічних та психолого-педагогічних дисциплін» (м. Євпаторія, 2012 р.) та двох виїзних засіданнях Вченої ради Південного наукового центру НАПН України (м. Южне, 2010 р.; м. Ізмаїл, 2011 р.).

Публікації. Результати й основні положення дослідження викладено в 10 публікаціях автора: з яких 5 – у фахових наукових виданнях України, 1 - у зарубіжному виданні (Польща), 3- у тезах доповідей на конференціях, 1 - у виданні навчально-методичного характеру.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, 7 додатків. Основний текст дисертації викладено на 170 сторінках. Робота містить 12 таблиць, які займають 32

сторінки основного тексту. Список використаних джерел містить 309 найменувань (з них 33 англійською мовою) і розміщений на 32 сторінках. Додатки викладено на 14 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичну значущість одержаних результатів, подано відомості щодо апробації й упровадження основних положень дисертації.

У *першому розділі* «**Теоретичні основи навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів**» схарактеризовано методи навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів в педагогічній теорії і практиці, встановлено сутність жанрів журналістської мови й обґрунтовано послідовність їх пред'явлення у процесі навчання.

Аналіз сучасних методів навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів дав змогу встановити їх переваги, що полягають у: визначенні теоретичних основ формування медіаграмотності майбутніх журналістів; виокремленні видів компетенцій, які становлять професійну компетентність майбутніх журналістів; уточненні суті жанрів журналістського мовлення і включенні у кваліфікаційні вимоги до спеціальності умінь подання інформації відповідно до кожного з них; обґрунтуванні доцільності розвитку іншомовних умінь журналістського мовлення на основі автентичних медіатекстів; визначеності напрямків навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів і відповідних їм мовленнєвих умінь; підтвердженні можливості, правомірності й ефективності набуття професійних знань та умінь в галузі журналістики засобами іноземної мови.

Недоліками проаналізованих методів є: невизначеність психологічних механізмів породження і відтворення іномовлення майбутніх журналістів, яка характеризується швидким переключенням з одного виду мовленнєвої діяльності на інший та необхідністю спонтанного реагування на обставини, що несподівано змінюються (наприклад, під час підготовки); відсутність теоретичного обґрунтування і практичної реалізації інтегрованого процесу навчання професійної та іномовної мовленнєвої діяльності в усіх її видах; недосконалість положення про навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів на основі жанрових текстів; невизначеність структурних компонентів змісту навчання різних жанрів журналістського мовлення та відповідної методики їх реалізації; необґрунтованість теоретичних положень і практичних дій щодо навчання майбутніх журналістів емоційно вираженої презентації своїх творів; невизначеність одиниці навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів; відсутність практичного курсу англійської мови, що ґрунтується на кваліфікаційних вимогах до спеціальності «Журналістика».

Для усунення вказаних недоліків у навчанні професійного іномовлення майбутніх журналістів вважаємо за необхідне ознайомлювати студентів із суттю найбільш популярних жанрів журналістського мовлення.

Жанр *«Замітка»* полягає у короткому викладі основних рис будь-якого явища, події чи проблеми, що має значний інтерес та новизну для аудиторії. Жанр *«інформаційна кореспонденція»* становить детальний опис подій та явищ, які відбулися і які є цікавими й значущими для людей, котрі їх сприймають. Жанр *«аналітична кореспонденція»* відрізняється від кореспонденції інформаційної обов'язковим аналізом висвітлених журналістом подій та явищ, які відбулися. Жанр *«інформаційний звіт»* полягає в детальному викладенні фактів про проведені заходи, а жанр *«аналітичний*

звіт» потребує ще коментарів журналіста стосовно подій та явищ, які відбулися. «Інформаційне інтерв'ю» – це жанр журналістського мовлення, в якому подаються відповіді особи, в котрій береться інтерв'ю, на узагальнені запитання журналіста (Що? Де? Коли?), а «аналітичне інтерв'ю» є викладом відповідей інтерв'юваного на деталізовані запитання журналіста (Навіщо? Чому? З якою метою?) та їх коментарі. Жанр «Репортаж» є публікацією, що повідомляє читачеві про хід певної події з її місця і підтверджує її дійсність аудіо-, фото- і відеосвідченнями. Жанр «бесіда» – це розширене інтерв'ю як за кількістю учасників, так і різноаспектністю змісту. «Рецензія», на відміну від попередніх жанрів, ґрунтується не на самостійному збиранні інформації, а на готовому тексті, в якому журналіст розкриває його актуальність, значущість змістовного наповнення, якість лінгвістичного оформлення, достоїнства і недоліки розкриття викладеної проблеми, а також перспективи її подальшого вивчення.

Для визначення послідовності у навчанні іномовлення майбутніх журналістів згідно з схарактеризованими жанрами бралось до уваги наступне: *діалектичний закон заперечення заперечення*, відповідно до якого будь-який розвиток, у т. ч. розвиток умінь професійного іномовлення, може відбутися за умови, що кожна наступна його дія ґрунтується на попередній і включає в себе його найбільш значимі елементи; *психологічні механізми процесу засвоєння мовленнєвих дій*, згідно з якими, на думку І. Румянцевої, кора головного мозку виробляє сигнали попередніх знань при уведенні нових, що під час синтезу утворюють нові блоки інформації, які зумовлюють необхідність розвитку всіх наступних лінгвомовленнєвих умінь на основі та у взаємозв'язку з попередніми; *дидактичні закономірності організації будь-якого процесу навчання*, відповідно до яких уведений навчальний матеріал повинен регулярно прямо й

опосередковано повторюватись у системі вже засвоєного раніше змісту і тому всі одиниці інформації та способи діяльності з ними мають засвоюватися на основі та в єдності з попередніми. Ці наукові дані дали змогу встановити таку послідовність жанрів для навчання висвітлення подій та явищ навколишньої дійсності згідно з їх суттю: замітка, інформаційна кореспонденція, аналітична кореспонденція, інформаційний звіт, аналітичний звіт, інформаційне інтерв'ю, аналітичне інтерв'ю; репортаж; бесіда; рецензія.

У другому розділі «**Методика навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів**» встановлена одиниця навчання професійного мовлення майбутніх журналістів у кожному його жанрі, визначені компоненти змісту навчання щодо викладу інформації відповідно до жанрів журналістського мовлення, а також розроблено алгоритм методичних дій у навчанні викладення інформації згідно з кожним жанром журналістики.

З метою встановлення одиниці навчання англійської мови майбутніх журналістів ми взяли за основу твердження Р. Мартинової, що текст – це доцільний автентичний фрагмент культурно-мовного простору, в межах якого моделюється соціокультурна взаємодія того, хто навчається, із носієм мови на основі засобів керованої текстової діяльності, під час якої засвоюються базові канони основних жанрово-стилістичних реєстрів, у різних видах іншомовної діяльності. В зв'язку з цим стосовно нашого дослідження одиницею навчання є текст у кожному жанрі.

З урахуванням кваліфікаційних вимог мовлення журналістів має здійснюватися у професійно спрямованій, соціально зумовленій і лінгвістично коректній (нормативній) діяльності.

Структурними компонентами професійно спрямованої діяльності є такі уміння: викладати основну поточну

інформацію згідно з жанром «замітка»; викладати детально поточну інформацію згідно з жанром «інформаційна кореспонденція»; викладати детальну інформацію послідовно про події, що відбулися, згідно з жанром «аналітична кореспонденція»; викладати детальну інформацію послідовно про події, що відбулися, та аналізувати її згідно з жанром «інформаційний звіт»; викладати детальну інформацію послідовно про події, що відбулися, та аналізувати її згідно з жанром «аналітичний звіт»; вияснити інформацію під час бесіди з однією людиною у вигляді відповідей на запитання і викладати розмову, що відбулася, згідно з жанром «інформаційне інтерв'ю»; вияснити інформацію під час бесіди з однією людиною у вигляді відповідей на запитання, коментувати її і викладати розмову, що відбулася, згідно з жанром «аналітичне інтерв'ю»; збирати інформацію на місці події шляхом бесід з очевидцями, робити уточнення і коментування зібраних відомостей згідно з жанром «репортаж»; визначати тему розмови, вивчати інформацію за темою, вияснити відомості про учасників майбутньої розмови з кількома чи багатьма людьми, в процесі якої коментувати почуте, переконувати співрозмовників в чомусь, сприяти корекції їх поведінки згідно з жанром «бесіда»; критично читати представлену інформацію, бачити в ній переваги і недоліки, аргументувати свою точку зору з наведенням підтверджуючих фактів, об'єктивно та з різних аспектів оцінювати прочитане згідно з жанром «рецензія».

II. Структурними компонентами соціально зумовленої діяльності є: інформаційний, що полягає в задоволенні потреби населення в оперативних актуальних відомостях про події та явища, які відбулися; ідеологічний, що полягає у впливі на свідомість людей, їх ідеали і прагнення, мотивацію поведінки; організаційний, що полягає у сприянні самоорганізації суспільства, управлінню державними,

громадськими, господарськими, політичними та іншими інституціями й установами; *культурно-освітній*, що полягає у пропаганді і поширенні в суспільстві духовності, освіти, культурних цінностей, моральності; *конституційний*, що полягає у встановленні потреб громадян, захисті їх прав і свобод, гарантованих конституцією і закріпленіх у законодавстві.

III. Структурними компонентами лінгвістично коректної (нормативної) діяльності є: лінгвістичний, що полягає у сформованій фонетичній, лексичній і граматичній компетенції, а також додаткових мовленнєвих умінь, які дають змогу відобразити емоційний стан журналіста в процесі коментування ним подій, про котрі розповідається; *дискурсивний*, що полягає у викладі інформації мовними і мовленнєвими засобами, які аналогічні їх вираженню носієм мови; *прагматичний*, що полягає у викладі важливої та актуальної для реципієнта інформації з конкретними рекомендаціями подальших дій; *стратегічний*, що полягає у підтриманні контакту із співрозмовниками, нівелюванні значення неточно висловлених ними фраз чи втрати інтересу до сприйняття інформації.

Враховуючи встановлені компоненти змісту навчання журналістського мовлення, а також одиницю його навчання, ми розробили алгоритм методичних дій щодо навчання здобувати і викладати інформацію у вищенаведених жанрах такого мовлення. Цей алгоритм складається із дій трьох типів: збирання інформації; виклад інформації; перевірка результативності впливу інформації на реципієнта.

Для формування умінь щодо збирання інформації студентам пропонується: повторити особливості жанру, в якому передбачувана інформація буде викладатися; переглянути відповідні першоджерела для вибору необхідної їм інформації; знайти у вихідних документах (можливо архівних) факти реальної дійсності, що становлять інтерес та

новизну; опитати свідків подій, котрі мають бути описані; встановити контакти з діючими особами досліджуваних подій і взяти в них інтерв'ю; зафіксувати за допомогою сучасних аудіо та відео засобів всю отриману інформацію.

Названі дії здійснюються шляхом виконання майбутніми журналістами наступних вправ (наприклад, вивчення викладу інформації в жанрі «замітка»).

Вправа 1. *Тип вправи:* комунікативна, рецептивно-репродуктивна, індивідуальна. *Мета:* ознайомити студентів із суттю жанру «замітка» і перевірити розуміння ними прочитаного.

Інструкція: Read the definition of «a news item» and answer the questions. A news item is a short summary of some new events, social phenomena, strange occurrence or some problem. The author of a news item isn't supposed to express his own opinion or to show emotions in connection with the definite event. The information in a news item may be: factual (based on real facts); probable (including supposition about present, past and future of some events); preventive (describing predesigned events which must take place in the nearest future with high probability); normative (informing people about the new normative acts and about some changes in the current ones in different spheres of life). *For example:*

1. What is a news item?
2. Is it necessary for the author of a news item to express his own opinion?
3. What kind of information is used in the news item?
4. What does the factual information mean?
5. What does the probable information mean?
6. What must the journalist write about if he wants to present the preventive information?
7. What is the difference between the preventive and the normative information?

Вправа 2. *Тип вправи:* комунікативна, продуктивна,

індивідуальна. *Мета:* перевірити професійні знання та іншомовні вміння студентів у зв'язку з викладом різної інформації відповідно до жанру «замітка».

Інструкція: Give the examples of the following types of information: the factual information; the probable information; the preventive information; the normative information. *For example:*

1) The conference devoted to the problems of teaching foreign languages took place in Odessa Pedagogical University last Monday.

2) I think that the arrival of the President of Lithuania to Ukraine which is going to be next week will make a contribution into the developing of economic relations between our countries.

Вправа 3. *Тип вправи:* комунікативна, рецептивна, репродуктивна, індивідуальна. *Мета:* навчити студентів перекладати англомовні першоджерела для вибору потрібної інформації.

Інструкція: Read the news item from the American newspaper «The New York Times» and write out the most important facts. *For example:*

National Briefing / Washington; FEMA Seeks Alternative to Trailers by Leslie Eaton. Published: March 1, 2008.

The Federal Emergency Management Agency plans to start trying out new kinds of manufactured housing for disaster victims later this year, in the hopes of finding an acceptable alternative to its much maligned travel trailers, agency officials said/FEMA has stopped using the tinny white trailers, in part because they have been found to contain high levels of formaldehyde. There are still more than 36,000 occupied trailers along the Gulf Coast, but the agency is trying to move people out of them by June 1. In addition to ensuring safe air quality for disaster victims, the agency is hoping to find something roomier than trailers, which are not designed for long-term use,

said David Garratt, deputy assistant administrator of the disaster assistance directorate.

Вправа 4. Тип вправи: комунікативна, продуктивна, групова. *Мета:* навчити студентів збирати необхідні відомості шляхом опитування очевидців подій, які треба описати.

Інструкція: Find the people who were in Sadovaya Street at 8 a.m. and saw the road accident which happened there at that time. Ask them about it. *For example:* The telephone conversation.

– Good afternoon! Are you Alexander Naumenko?

– Yes, I am. And who am I speaking with?

– I am a journalist – Ivanov Petr. The police of the city central district gave me your telephone number. You were registered as a witness of the road accident, which took place in Sadovaya Street. I'd like to find out some information about it.

– Yes, please. I will be glad to help you.

– Who came up to the oncoming lane first?

– It was white Honda, the number is VN 402–350. The driver was a woman, 30–32 years old.

– Did you see her?

– Yes, I arrived a minute after the collision. She didn't have time to reorganize in the left lane, and faced with Mazda, which was in front. The cars were deformed. But there were no casualties.

– Thank you. Your information is very important for me.

Для формування умінь викладу інформації студентам пропонується: викласти зібрані факти тезами в порядку їх надходження; скомпонувати інформацію з урахуванням її смислового та лінгвістичного взаємозв'язку; викласти інформацію письмово у формі відповідного жанру з урахуванням логіки висловлення думок; переглянути написане з метою його редакторської правки; удосконалити за необхідності написане шляхом його лексико-граматичного та

сміслового коректування; проілюструвати сказане цитатами і прикладами, що відповідають темі викладу.

Названі дії здійснюються шляхом виконання наступних вправ:

Вправа 1. *Тип вправи:* передмовленнєва, репродуктивна, індивідуальна. *Мета:* навчити студентів викладати зібрані факти тезами.

Інструкція: Write the information you are going to describe in your article in the form of word-combinations. *For example:*
 – the name of the conference – the scientists of foreign countries;

– the place and the date of the conference – the titles of the reports;

– the participants of the conference – the scientific magazines which will issue

the reports;

– the scientists of Ukraine – the contacts for correspondence.

Вправа 2. *Тип вправи:* комунікативна, продуктивна, індивідуальна. *Мета:* навчити студентів викладати інформацію на основі підготовлених тез.

Інструкція: Write about the scientific conference which took place in the Pedagogical University from the first till the fifth of October 2011. Use the abstracts which have been prepared before¹.

Вправа 3. *Тип вправи:* лінгвокомунікативна, репродуктивна, індивідуальна. *Мета:* навчити студентів самостійно вдосконалювати написану статтю шляхом: а) лінгвомовленнєвого коректування викладеного; б) доповнення викладеного новими мовними одиницями із двомовних словників.

Інструкція: Read the article you have written and: а) cor-

¹ Тут і далі деякі приклади не будуть подані через обмежений обсяг автореферату дисертації

rect the mistakes; b) paraphrase sentences if it is necessary; c) find in the dictionary the material which will help you to express your thoughts better.

Вправа 4. *Тип вправи:* комунікативна, продуктивна, індивідуальна. *Мета:* навчити студентів самостійно вдосконалювати написану статтю шляхом доповнення тексту уточнюючими обставинами, що підтверджуються фактами, висловлюваннями видатних людей.

Інструкція: Read your article once more and underline the places which you want to improve by the adding some information. Find it in the «Internet-sources» and include it into your article.

Для формування умінь перевірки результативності впливу інформації на реципієнта студентам пропонується: встановити рівень розуміння викладеної інформації шляхом тестування; організувати читання викладеної інформації реципієнтами з подальшим її обговоренням; визначити дії реципієнтів для перевірки ступеня їх переконання.

Названі дії здійснюються шляхом виконання наступних вправ.

Вправа 1. *Тип вправи:* комунікативна, рецептивна, групова. *Мета:*

навчити студентів розуміти викладену інформацію шляхом тестування.

Інструкція: Listen to the following information and show how you understood it by choosing one correct sentence in each group.

Вправа 2. *Тип вправи:* комунікативна, продуктивна, групова. *Мета:* навчити майбутніх журналістів спілкуватися з тими, кому вони адресують свої статті.

Інструкція: Read the following information and discuss such problems as: «Bringing up children of 5–6 years old»; «English lessons in the kindergartens».

Щодо першої проблеми:

- назви способи заохочення і покарання дошкільників;
- підтвердь свою точку зору висловлюваннями відомих педагогів;
- скажи, що повинні і не повинні робити батьки у вихованні своїх дітей;
- запропонуй найбільш корисні для розвитку дитини 5–6 років ігри.

Щодо другої проблеми:

- обґрунтуй правомірність початку вивчення іноземної мови у дошкільному віці;
- поясни, чому навчанню іномовного говоріння у дошкільному віці варто приділяти більше уваги, ніж читанню і письму;
- вислови свою думку щодо правомірності і неправомірності усунення читання і письма із процесу навчання дошкільників іноземної мови.

Вправа 3. *Тип вправи:* комунікативна, продуктивна, індивідуальна. *Мета:* навчити студентів визначати ступінь впливу поданої ними інформації на поведінку реципієнтів.

Інструкція: Name the actions which you did after you had read the article «The Chernobyl accident».

For example: After I had read the article «The Chernobyl accident»:

- 1) I decided to attend the meeting devoted to the 25th anniversary of the Accident;
- 2) I took part in the discussion of such problems as environmental issues of the day;
- 3) I began to read scientific works about this terrible accident.

У третьому розділі «Експериментальна апробація методики навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів» описано хід і результати педагогічного експерименту, який здійснювався в два

етапи: констатувальний та формувальний, а останній в два періоди.

Констатувальний етап експерименту проводився зі 130 студентами 2-х курсів філологічних факультетів, відділень журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та Міжнародного гуманітарного університету (м. Одеса). Вони навчалися англійського професійного мовлення за навчальними матеріалами, розробленими викладачами цих вищих навчальних закладів.

Метою констатувального етапу експерименту було встановлення рівнів розвитку вмінь англомовного викладу інформації в таких жанрах, як: «замітка», «інформаційна кореспонденція» та «аналітичне інтерв'ю». Ці рівні визначалися за критеріями, в яких враховувалося якість володіння майбутніми журналістами як англійської мови загалом, так і професійними знаннями, необхідними для викладу інформації в зазначених жанрах, зокрема.

Критеріями визначення рівнів розвитку зазначених умінь у жанрі «замітка» були наступні: мовні, мовленнєві та професійні. За мовним критерієм мовлення студентів оцінювалося в лексичному, граматичному й стилістичному відношеннях. За мовленнєвим критерієм мовлення студентів оцінювалося за його відповідністю темі, що освітлювалась і здатності інформації впливати на свідомість людини. За професійним критерієм мовлення студентів оцінювалося його відповідністю щодо сутності жанрів. Ці критерії враховувалися при визначенні рівнів володіння англійським професійним мовленням студентами в різних жанрах. Так, вважалося, інформацію у жанрі «замітка» викладено:

на високому рівні, якщо вона: відповідає суті жанру на 100%; вміщує 12 коротко викладених фактів; має 1-2 мовні помилки;

на достатньому рівні, якщо вона: відповідає суті жанру не менше, ніж на 80%; вміщує щонайменше 10 коротко викладених фактів; має 3-4 мовні помилки;

на середньому рівні, якщо вона: відповідає суті жанру не менше, ніж на 60%; вміщує щонайменше 8 коротко викладених фактів; має 5-6 мовні помилки;

на низькому рівні, якщо вона відповідає суті жанру менше, ніж на 60%; вміщує менше 8 коротко викладених фактів і має більше, ніж 6 мовних помилок¹.

Учасники констатувального етапу експерименту отримали 3 завдання, володіли знаннями щодо суті журналістських жанрів, а їх практична реалізація англійською мовою в жанрі *«замітка»* виявилася на високому рівні

¹ Рівні володіння англійським професійним мовленням у жанрах «інформаційна кореспонденція» та «аналітичне інтерв'ю»

у 10% студентів, на достатньому – у 21%, на середньому – у 60%, на низькому – у 9% студентів; у жанрі «інформаційна кореспонденція» високий рівень англомовних умінь продемонстрували 4% студентів, достатній – 29%, середній – 40%, низький – 27%. У жанрі «аналітичне інтерв'ю» виявилася: жоден зі студентів не володів високим рівнем англомовних умінь, 14% студентів мали достатній рівень володіння вказаними вмінням, 50% – середній і 36% – низький рівні.

Такі результати констатувального етапу експерименту пояснюємо наступним: відсутністю у студентів необхідної практики в написанні поточної інформації у різних журналістських жанрах; невмінням аналітично викладати свої

думки; недостатнім лінгвістичним досвідом трансформації відомих мовних явищ в інші словотвірні форми; незнанням стилістичних засобів для реалізації тактики мовленнєвої поведінки з інтерв'юваними.

Формувальний етап експерименту проводився з тими ж студентами другого курсу, але половина з них, тобто 65 осіб, які продемонстрували середній та низький рівні вмінь, що досліджувались, були запрошені до експериментальних груп, а ті студенти, тобто останні 65 осіб, в яких було встановлено високий та достатній рівні вмінь, що досліджувались, були запрошені до контрольних груп.

Майбутні журналісти в контрольних групах (далі КГ) навчалися в звичному для них методичному режимі, а в експериментальних групах (далі ЕГ) – за методикою, реалізованою в навчальному посібнику «English for Journalists». Усі інші умови навчання студентів КГ і ЕГ були однаковими.

Підсумковий зріз проводився у кінці другого року навчання полягав у виконанні наступного завдання: написати замітку, інформаційну кореспонденцію та аналітичне інтерв'ю про будь-яку актуальну сучасну подію. На виконання цих завдань відводилося 4 академічні години. Оцінювання рівнів розвитку цих умінь відбувалося за вищезазначеними критеріями.

За результатами підсумкового зрізу було встановлено, що у студентів КГ підвищився рівень володіння англійськими вміннями викладу інформації у жанрі «замітка» на 5%; у жанрі «інформаційна кореспонденція» на 3% і у жанрі «аналітичне інтерв'ю» на 2%. Підвищення рівня володіння англійськими вміннями професійного мовлення відбувалося за рахунок накопичення лінгво-мовленнєвого досвіду користування англійською мовою, а також за рахунок їхньої участю в експериментальній роботі, яка вимагала від студентів систематичної готовності до прояву

англомовних умінь.

Студенти ЕГ також продемонстрували збільшення рівня володіння англомовними вміннями викладу інформації у жанрі «замітка» на 10%; у жанрі «інформаційна кореспонденція» на 8%; у жанрі «аналітичне інтерв'ю» на 6%. При цьому зазначимо, що 25% студентів проявили низький рівень вмінь англомовного викладу інформації у зазначених жанрах.

Ці дані засвідчили лише часткову ефективність розробленої методики і саме цим обумовили її удосконалення.

Резервні можливості експериментальної методики полягали в її доповненні наступними вправами мовного і мовленнєвого характеру: складанні стверджувальних, негативних і запитальних речень для вираження інформації у Present, Past, Future Indefinite, Continuous і Perfect Tenses; читанні невеликих автентичних текстів (0,5 стор.) різних жанрів та їх перекладі рідною мовою; відбору з них найбільш активної лексики та її вживання у власних реченнях; постановці питань до кожного речення; перефразуванні окремих речень; уточненні та спростуванні деяких фактів.

Удосконалена методика була реалізована у перевиданому навчальному посібнику «English for Journalists» та апробована в наступному навчальному році з цими ж студентами ЕГ.

Підсумковий зріз проводився в кінці третього року навчання.

Завдання для визначення рівнів англомовних умінь було наступним: викласти вибрану на власний розсуд інформацію в жанрах замітка, інформаційна кореспонденція, аналітичне інтерв'ю. Студенти отримали право користуватися різними друкованими джерелами інформації рідною мовою та двомовними словниками. Виклад інформації в кожному жанрі оцінювався окремо.

Результати цього періоду формувального етапу експерименту та результати попереднього періоду до удосконалення розробленої методики представлено в таблиці на стр. 16.

Математична обробка представлених в таблиці даних за формулою Краскала-Уоліса дає підставу констатувати збільшення рівня розвитку англомовних умінь викладу інформації в жанрі «заметка» на 57 % у студентів ЕГ порівняно з цими ж рівнями розвитку вмінь у студентів КГ; в жанрі «інформаційна кореспонденція» на 63 %; в жанрі «аналітичне інтерв'ю» на 74 %, що в цілому дозволяє вважати висунуту гіпотезу підтвердженою, а розроблену методику ефективною.

Проведене дослідження дало змогу дійти таких **висновків**.

1. Аналіз методів навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів в педагогічній теорії і практиці за останні два десятиліття дав змогу виявити три основні недоліки цього процесу: недооцінка значущості інтеграції в навчанні професійної та іномовно-мовленнєвої діяльності студентів; навчання іномовлення майбутніх журналістів на основі різних тематичних текстів, а не на основі жанрових вимог щодо текстів актуальної тематики; недостатня увага мовному аспектові висловлення думок, що призводить до примітивної мовленнєвої діяльності.

2. Навчання професійного англійського мовлення майбутніх журналістів має здійснюватися на основі жанрових текстів, які пред'являються у такий

Таблиця

Порівняльні дані розвитку англомовних умінь майбутніх журналістів викладу інформації у жанрах «заметка», «інформаційна кореспонденція» та «аналіти-

**чне інтерв'ю» першого та другого періодів форму-
вального етапу експерименту**

Групи	Кількість студентів, які досягли рівня англомовних умінь ви- кладу інформації у жанрах «заметка», «інформаційна кореспонденція» та «аналітичне інтерв'ю»											
	Заметка				Інформаційна кореспонденція				Аналітичне інтерв'ю			
	високий	достатній	середній	низький	високий	достатній	середній	низький	високий	достатній	середній	низький
КГ (перший період)	7	25	40	28	4	20	46	30	0	16	50	34
ЕГ (перший період)	12	32	34	22	8	28	37	27	6	25	39	30
ЕГ (другий період)	16	46	33	5	14	53	26	7	12	52	33	8

послідовності, яка забезпечувала б поступове ускладнення вимог до професійно-мовленнєвої діяльності журналістів та використанні попередньовживаних мовних явищ в кожному наступному жанровому тексті. Психологічним обґрунтуванням вказаної умови навчання є такі встановлені факти: вироблення корою головного мозку сигналів попередніх знань при введенні нових, які, синтезуючись, утворюють більш об'ємні блоки інформації; недостатньо закріплені у свідомості людини іншомовні дії стають деструктивними, якщо їх подальше практичне застосування буде обмежено.

3. У світлі кваліфікаційних вимог до мовлення журналістів воно здійснюється: 1) у *професійно спрямованій діяльності* на основі вмінь викладати інформацію згідно із сутністю кожного жанру, при цьому кожне наступне вміння має ґрунтуватися на попередньому: включати його мовні та мовленнєві елементи; 2) у *соціально зумовленій діяльності* – на основі вмінь збирати і поширювати різну інформацію; ідеологічно впливати на свідомість людей; організовувати громадян для проведення будь-яких заходів; розуміти і розвивати культурно-освітній та духовний рівень населення своєї країни; відстоювати права й свободи людини; 3) у *лінгвістично нормативній діяльності* – на основі вмінь висловлювати думки лінгвістично та стилістично нормативною англійською мовою з використанням автентичних лінгвомовленнєвих форм та засобів тактичної мовленнєвої поведінки.

4. Алгоритм методичних дій з навчання збирати і викладати інформацію в жанрах журналістського мовлення складається із трьох типів: 1) збирання інформації; 2) викладу інформації; 3) перевірки результативності впливу інформації на реципієнта. Згідно з алгоритмом першого типу для розвитку мовленнєвих умінь студентам пропонується: повторити особливості жанру, в якому передбачувана інформація буде подаватися; переглянути відповідні першоджерела для вибору з них необхідної інформації; знайти у вихідних документах факти реальної дійсності, що становлять інтерес для студента; опитати свідків подій, про які розповідається; встановити контакти з діючими особами подій і провести з ними інтерв'ю; зафіксувати за допомогою аудіо- та відеотехніки всю отриману інформацію. Згідно з алгоритмом другого типу для розвитку мовленнєвих умінь студентам пропонується: викласти зібрані факти тезами за порядком їх надходження; скомпонувати інформацію з урахуванням її смислового та

лінгвістичного взаємозв'язку; викласти інформацію письмово у формі відповідного жанру на основі логіки висловлення думок; переглянути написане з метою його редакторської правки; вдосконалити написане шляхом його лексико-граматичного та смислового коректування; проілюструвати інформацію цитатами і прикладами, що відповідають темі повідомлення. Згідно з алгоритмом третього типу для розвитку мовленнєвих умінь студентам пропонується: встановити рівень розуміння поданої інформації шляхом перевірки її розуміння студентами; організувати читання викладеної інформації реципієнтами з її подальшим обговоренням; визначити дії реципієнтів для перевірки ступеня їх переконання.

5. Запропоновані методичні дії в алгоритмах трьох типів досягаються виконанням наступних вправ: лінгвокомунікативних, що ґрунтуються на попередньо засвоєному мовному матеріалі, який вживається в жанрах інформаційного характеру; умовно-комунікативних, що ґрунтуються на попередньо і щойно засвоєному мовному матеріалі, який вживається в жанрах інформаційно-аналітичного характеру; реально-комунікативних, що ґрунтуються на повному арсеналі мовних засобів, яким володіє людина і який вживається в жанрах дискусійно-аналітичного характеру.

6. Експериментальна частина дослідження здійснювалася в процесі педагогічного експерименту, який складався з констатувального та формувального етапів, а останній включав два періоди. Результати констатувального етапу експерименту підтвердили наше припущення про недоцільність навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів на основі тематичних текстів чи однотипних подій, в описі яких лише епізодично повторюються мовні і мовленнєві засоби, що їх виражають. Результати формувального етапу експерименту підтвердили ефективність

розробленої методики, яка ґрунтується на навчанні викладу інформації відповідно вимогам жанрів. Надійність та вірогідність одержаних результатів у процесі формувального етапу експерименту підтверджується тим, що студентів ЕГ рівень вмінь, що досліджувалися, в жанрі «заметка» підвищився на 57 %; у жанрі «інформаційна кореспонденція» на 63 %; у жанрі «аналітичне інтерв'ю» на 74 %.

Подальшу розробку досліджуваної теми вбачаємо у вдосконаленні способів презентації викладеної журналістами інформації, а також у визначенні змістовних компонентів навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів.

Основні положення дисертації викладені у таких публікаціях автора:

1. Ахмед Гулала-Нурі. Еволюція статусу англійської мови та цілей її вивчення в системі вищої освіти Іраку/ Г.Н.Ахмед // Вища освіта України. – 2009. – Додаток 4. Т. IV (16): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – С. 103–108.

2. Ахмед Гулала-Нурі. Содержание обучения видам иноязычной профессиональной речи будущих журналистов / Г. Н. Ахмед // Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2012. – № 1–2. – С. 74–80.

3. Ахмед Гулала-Нурі. Единица обучения английской профессиональной речи будущих журналистов / Г. Н. Ахмед // Наука і освіта. – 2012. – № 1. – С. 93–96.

4. Ахмед Гулала-Нурі. Анализ методов обучения иноязычной профессиональной речи будущих журналистов в педагогической теории и практике / Г. Н. Ахмед // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2012. – № 2–3. – С. 60–70.

5. Ахмед Гулала-Нурі. Особенности обучения англоязы-

чної професійної мови майбутніх журналістів / Г. Н. Ахмед // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія : Педагогіка. – 2013. – № 2. – С. 169-174.

6. Ахмед Гулала-Нурі. Лингвистический компонент содержания обучения англоязычной речевой деятельности будущих журналистов / Г. Н. Ахмед // Nauka i Utworzenie XXI Stulecia: Teoria, Praktyka, Innowacje. – Opole, 2013. – Р. 39-43.

7. Ахмед Гулала-Нурі. Проблемы статуса и изучения иностранного языка в Ираке / Г. Н. Ахмед // Сучасні проблеми розвитку регіональної освіти: зб. матеріалів Міжнар. студент. наук.-практ. конференції. – Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2009. – С. 12–14.

8. Ахмед Гулала-Нурі. Виды речевой профессиональной деятельности будущих журналистов / Г. Н. Ахмед // Комунікативно-когнітивний підхід до викладання філологічних і психолого-педагогічних дисциплін: зб. матеріалів міжвуз. наук.-практ. конф., 25 лютого 2011 р., м. Євпаторія. – Ялта; Євпаторія: РВВ КГУ, ЕІСН КГУ, 2011. – С. 145–147.

9. Ахмед Гулала-Нурі. Характеристика процесса обучения англоязычной профессиональной речи будущих журналистов / Г. Н. Ахмед // Комунікативно-когнітивний підхід до викладання філологічних та психолого-педагогічних дисциплін: Всеукр. наук.-практ. конф., 20 квітня 2012 р. – Євпаторія, 2012. – С. 16–19.

10. Ахмед Гулала-Нурі. English for Journalists: експериментальний навчальний посібник з навчання англійській мові для студентів факультетів журналістики / Г. Н. Ахмед. – Одеса: Видавець Букаев В. В., 2011. – 110 с.

АНОТАЦІЯ

Ахмед Гулала-Нурі. Навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика навчання (германські мови). – ДЗ: Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеса, 2012.

У дисертації проаналізовано сучасні методи навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів, виявлено їх переваги та недоліки. Схарактеризована сутність жанрів журналістики і психологічно обґрунтована послідовність їх пред'явлення для навчання відповідних форм мовлення. Встановлено одиницю навчання професійного іншомовного мовлення майбутніх журналістів у кожному його жанрі. Обґрунтовано компоненти змісту навчання англійського професійного мовлення майбутніх журналістів згідно із жанрами, що вивчаються. Розроблено алгоритм методичних дій щодо навчання професійного іномовлення майбутніх журналістів, який реалізовано у спеціальній системі вправ, ефективність якої перевірена у процесі формувального етапу експерименту і визначена за розробленими критеріями.

Ключові слова: жанри журналістики, послідовність мовних дій, одиниця навчання, мовленнєві вміння, алгоритм методичних дій, система вправ, критерії визначення ефективності.

АННОТАЦІЯ

Ахмед Гулала-Нури. Обучение англоязычной профессиональной речи будущих журналистов. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения (германские языки). – Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского», Одесса, 2014.

Анализ современных методов обучения профессиональной речи будущих журналистов позволил установить недостаточное внимание их авторов к развитию иноязычных умений профессиональной речи студентов на основе жанровых текстов, что приводило занятие по иностранному языку к обучению изложения информации в связи с определенной тематикой и тем самым затрудняло как совершенствование профессиональных знаний, так и умений иноязычной речевой деятельности.

При определении сущности жанров журналистской речи определены типичные для каждого из них речевые структурные композиции, которые постепенно усложняются в любом жанре, если предъявлять их для развития иноязычных речевых умений в такой последовательности: заметка, информационная и аналитическая корреспонденция, информационный и аналитический отчет, информационное и аналитическое интервью, репортаж, рецензия, беседа.

Установлено, что единицей обучений иноязычной профессиональной речи в каждом из ее жанров является жанровый текст. Компонентами содержания обучения изложению мыслей в соответствии с жанровыми текстами являются: 1) речевые умения излагать информацию на основе знаний особенностей каждого жанра, а также имеющихся в обиходе студентов языковых явлений; 2) речевые умения корректировать созданный текст и усовершенствовать его за счет самостоятельно вводимых языковых единиц, требуемых возникшими ситуациями реально речевой коммуникации; 3) речевые умения излагать информацию в связи с реальными социальными потребностями общества, на основе ранее изученных и самостоятельно приобретенных лингвистических знаний, а также с учетом сущности жанра, в котором эти умения реализуются.

Алгоритм методических действий по обучению англоязычной профессионально-речевой деятельности будущих журналистов состоит из трех типов: сбора информации; изложения информации; проверки результативности воздействия информации на реципиента.

Разработанный алгоритм реализован в системе упражнений трех типов: лингвокоммуникативных, основанных на ранее изученном языковом материале, употребляющемся в жанрах информационного характера; условно-коммуникативных, основанных на изучаемом и ранее изученном языковом материале, который употребляется в жанрах информационно-аналитического характера; реально-коммуникативных, основанных на полном арсенале имеющихся языковых средств, которые употребляются в жанрах дискуссионно-аналитического характера.

Формирующий эксперимент подтвердил эффективность разработанной методики, а отсюда и выдвинутую гипотезу исследования. Практическая реализация методики нашла отражение в учебном пособии для журналистов «English for Journalists».

Ключевые слова: жанры журналистики, последовательность речевых действий, единица обучения, речевые умения, алгоритм методических действий, система упражнений, критерии определения эффективности.

RESUME

Ahmed Gulala-Nouri. Teaching Future Journalists Professionally Oriented Communication in English. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Studies. Speciality 13.00.02 – Theory and Methodology of Teaching: Germanic languages. – State Institution “South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinskiy”. – Odessa, 2014.

The thesis deals with the problem of teaching future jour-

nalists professionally oriented communication in English. The modern methods of teaching future journalists professionally oriented communication in English have been analysed; their weak and strong points have been highlighted. The essence of journalism genres and psychologically grounded sequence of their presentation to teach corresponding forms of speech have been characterized. The components of contents of future journalists' professionally oriented communication in English according to the genres under study have been substantiated. The algorithm of methodical actions as for teaching future journalists professionally oriented communication in English which has its realization in corresponding system of exercises has been developed. The effectiveness of the suggested system of exercises has been verified and confirmed in the course of experimental teaching and evaluated according to the developed efficiency criteria.

Key words: journalism genres, the sequence of speech acts, unit of teaching, speech skills, the algorithm of methodical actions, system of exercises, efficiency criteria.

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИ-
НСЬКОГО»

АХМЕД ГУЛАЛА-НУРІ

УДК 371.333:811.112.2=379.832

**НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО
МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ**

13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Одеса – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор,

член-кор. НАПН України

МАРТИНОВА Раїса Юріївна,

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,

завідувач кафедри західних і східних мов

та методики їх навчання.

Офіційні опоненти – доктор педагогічних наук, професор

МОРСЬКА Лілія Іванівна,
Тернопільський національний педагогічний університет імені

МОРСЬКА Лілія Іванівна,

Тернопільський національний педагогічний університет імені

В. Гнатюка,
завідувач кафедри англійської філології

кандидат педагогічних наук, доцент
БОДНАР Світлана Вікторівна,
Одеський Інститут фінансів
Українського державного університету фінансів
та міжнародної торгівлі,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін.

Захист відбудеться «25» лютого о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.053.04 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65029, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, конференц-зал.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 36.

Автореферат розісланий «25» січня 2014 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
тарина

І. О. Та-